

BOSHLANG‘ICH TA‘LIM O‘QITUVCHILARINING AXBOROT KOMPETENSIYASINI SHAKLLANTIRISHDA AXBOROT TEXNOLOGIYALARINING ROLI

Murodova Zarina Rashidovna

Buxoro davlat texnika universiteti

“AKT” kafedrası dotsenti,

pedagogika fanlari bo‘yicha falsafa doktori (PhD),

zarina_muradova_2025@mail.

Jumanazarov Zokirjon Ergashbayevich

Osiyo Xalqaro univeristeti Urganch filiali magistranti

E-mail: jumanazarovzokirjon5@gmail.com

tel: 998-93-458-47-48

ANNOTATSIYA

Ushbu maqolada ta‘lim jarayonida raqamli texnologiyalaridan foydalanish bugungi kunda qanchalik muhim ekanligi, ta‘lim jarayoniga berishi mumkin bo‘lgan ijobiy tomonlari haqida yoritilgan. Shuningdek, zamonaviy axborot-kamunikatsiya texnologiyalari ta‘limga tadbiq etish orqali o‘quvchilarning bilim olish jarayonini yanada qiziqarli, interaktiv va samarali tashkil etish imkoniyatlari taxlil qilingan. Raqamli texnologiyalar o‘quvchilarning mustaqil ishlash ko‘nikmalarini oshirish muhim ro‘l o‘ynashi alohida takidlangan.

***Kalit so‘zlar:** texnologiya, ta‘lim, axborot, innovatsiya, raqamlashtirish, o‘qitish jarayonini individuallashtirish, Bundan tashqari, ushbu texnologiyalar ta‘lim sifatini oshirish, o‘qitish jaraonini individuallashtirish va o‘quvchilarning motevatsiyasini kuchaytirishga qaratilgan.*

ABSTRACT

This article highlights the critical importance of utilizing digital technologies in the modern educational process and explores the potential benefits they offer to the learning environment. The analysis focuses on the opportunities to organize the learning process more engagingly, interactively, and effectively by integrating contemporary information and communication technologies (ICT) into education. Furthermore, the significant role of digital technologies in enhancing students' independent learning skills is emphasized. These technologies are also aimed at improving the quality of education, individualizing the teaching process, and increasing student motivation.

Keywords: *technology, education, information, innovation, digitalization. In addition, these technologies are aimed at improving the quality of education, individualizing the teaching process, and increasing students' motivation.*

KIRISH

Zamonaviy ta'lim tizimida innovatsion texnologiyalarning ahamiyati ortib borayotgan bir davrda, boshlang'ich ta'lim o'qituvchilarining axborot kompetentsiyasini rivojlantirish muhim masala bo'lib qolmoqda. Axborot texnologiyalari ta'lim jarayonini samarali tashkil qilishda keng imkoniyatlar yaratib, o'qituvchilarga o'z pedagogik mahoratini oshirishda yordam beradi. O'quvchilarning zamonaviy dunyo talablariga mos holda tarbiyalanishi va ta'lim olishi uchun o'qituvchilar nafaqat o'z sohalari bo'yicha mutaxassis bo'lishi, balki raqamli texnologiyalarni chuqur o'rganib, ulardan unumli foydalana olishi zarur.

Boshlang'ich ta'lim o'qituvchilari o'z kasbiy faoliyatida axborot texnologiyalaridan foydalanib, ta'lim jarayonini zamonaviy va interaktiv shaklda tashkil qilishi, o'quvchilarning qiziqishlarini oshirishda va ularning intellektual salohiyatini rivojlantirishda asosiy vosita sifatida qo'llanishi lozim. Shuningdek, axborot kompetentsiyasini rivojlantirish faqat texnologik bilimlarni egallash emas, balki o'qituvchining axborot oqimlarini boshqarish, ma'lumotlarni to'g'ri tahlil qilish va ulardan foydali xulosa chiqarish qobiliyatini ham o'z ichiga oladi. Shu sababli, innovatsion texnologiyalardan samarali foydalanish boshlang'ich ta'limda sifatli ta'lim berishga katta hissa qo'shadi va ta'lim tizimining zamonaviy talablarga moslashuvchanligini ta'minlaydi.

Boshlang'ich ta'lim o'qituvchilarining axborot kompetentsiyasini shakllantirishda innovatsion texnologiyalarning roli ilmiy adabiyotlarda keng o'rganilgan mavzulardan biri hisoblanadi. Bu yo'nalishda o'tkazilgan tadqiqotlar innovatsion texnologiyalar ta'lim jarayonida qanday afzalliklar yaratishi va o'qituvchilarning raqamli ko'nikmalarini rivojlantirishdagi o'rni haqida ko'plab muhim xulosalar beradi. Shuningdek, innovatsion texnologiyalar o'qituvchilarning raqamli savodxonligini oshirishda ham muhim ahamiyat kasb etadi. Raqamli vositalardan foydalanish orqali o'qituvchi turli ta'lim resurslarini izlash, ularni saralash va dars jarayoniga moslashtirish imkoniyatiga ega bo'ladi. Bu jarayon o'qituvchining mustaqil ishlash qobiliyatini rivojlantiradi hamda uni zamonaviy ta'lim talablariga moslashishiga yordam beradi. Tadqiqotlar shuni ko'rsatadiki, innovatsion texnologiyalar nafaqat o'qituvchining kasbiy faoliyatini takomillashtiradi, balki ta'lim jarayonining umumiy sifatini ham sezilarli darajada oshiradi. Interaktiv metodlar va raqamli vositalar yordamida darslar yanada qiziqarli

va tushunarli bo'ladi, bu esa o'quvchilarning darsga bo'lgan motivatsiyasini kuchaytiradi. Bundan tashqari, innovatsion texnologiyalar o'qituvchilar uchun doimiy rivojlanish va o'z ustida ishlash imkoniyatini yaratadi. Elektron ta'lim platformalari, onlayn kurslar va vebinarlar orqali ular o'z bilim va ko'nikmalarini muntazam yangilab borishlari mumkin. Bu esa ularning professional kompetensiyasini uzluksiz rivojlantirishga xizmat qiladi.

Masalan, E.A. Egoryeva va N.V. Malinovskaya (2020) tomonidan olib borilgan tadqiqotlar natijasida, innovatsion texnologiyalar o'qituvchilarning axborot va kommunikatsiya texnologiyalari bo'yicha malakasini oshirishda samaradorligini ta'kidlaydi. Tadqiqotchilar raqamli ta'lim platformalari va masofaviy o'qitish uslublarining o'quvchilar va o'qituvchilar uchun yangi imkoniyatlar ochib berishi, o'qituvchilarning darslarni interaktiv, qiziqarli va texnologiyalarga boy formatda o'tishiga imkon yaratishini ko'rsatadi.

Shu bilan birga, P.G. Murtazayev (2021) innovatsion texnologiyalarning o'quv jarayonida qo'llanilishi natijasida o'quvchilarning o'quv motivatsiyasini oshirish va ularning bilimlarini mustahkamlashda katta ahamiyat kasb etishini qayd etadi. Tadqiqotda boshlang'ich ta'lim o'qituvchilariga innovatsion texnologiyalar bilan ishlashda duch keladigan qiyinchiliklar va ularni yengib o'tish strategiyalari ham muhokama qilinadi.

Yana bir muhim manba, V.I. Bsepalko va R.A. Selevko (2020) tadqiqotlarida o'qituvchilarning axborot-kommunikatsiya kompetensiyasini rivojlantirish bo'yicha metodik yondashuvlar tahlil qilinadi. Ushbu tadqiqotlarda boshlang'ich ta'lim o'qituvchilarining axborot texnologiyalaridan samarali foydalanish ko'nikmalarini rivojlantirishda maxsus treninglar, masofaviy kurslar va o'quv platformalarining ahamiyati ko'rsatilgan. Shu bilan birga, o'quvchilarning texnologik muhitda ishlash qobiliyatlari va axborot oqimlarini boshqarish qobiliyatlarini rivojlantirish muhimligi ham ta'kidlangan.

Global miqyosda olib borilgan tadqiqotlar, xususan, UNESCO (2021) tomonidan taqdim etilgan hisobotlar ham boshlang'ich ta'lim o'qituvchilarini raqamli texnologiyalar bilan tanishtirish va ulardan foydalanish bo'yicha tavsiyalar beradi. Ushbu hisobotlar o'qituvchilarning axborot texnologiyalari bo'yicha malakasini oshirishni zaruriy shart sifatida ko'rib, bu sohada qo'llanilishi mumkin bo'lgan innovatsion yondashuvlarni ko'rsatadi.

Zamonaviy raqamli texnologiyalarni ta'lim tizimiga keng joriy etish orqali o'quvchilarning ijodiy fikrlash qobiliyati, mustaqil ta'lim olish ko'nikmalari va axborot bilan ishlash madaniyati yanada rivojlanadi. Ayniqsa, boshlang'ich ta'lim bosqichida innovatsion yondashuvlardan samarali foydalanish o'quvchilarning

fanlarga bo'lgan qiziqishini oshirib, ularning kelajakda raqobatbardosh mutaxassis bo'lib yetishishida muhim omil hisoblanadi. Shu bois, ta'lim muassasalarida zamonaviy axborot-kommunikatsiya texnologiyalaridan foydalanishni yanada takomillashtirish, o'qituvchilarning raqamli kompetensiyalarini muntazam rivojlantirib borish bugungi kunning dolzarb vazifalaridan biri bo'lib qolmoqda.

XULOSA

Boshlang'ich ta'lim o'qituvchilarining axborot kompetentsiyasini shakllantirish zamonaviy ta'lim tizimi uchun muhim vazifalardan biridir. Tadqiqot natijalari shuni ko'rsatadiki, innovatsion texnologiyalarni ta'lim jarayoniga samarali integratsiya qilish o'qituvchilarning texnologik ko'nikmalarini rivojlantirishga va dars jarayonining sifatini oshirishga xizmat qiladi. Raqamli vositalardan foydalanish o'qituvchilarning bilim olish jarayonini interaktiv, qiziqarli va yanada samarali qilib tashkil etishga imkon beradi.

Innovatsion texnologiyalar nafaqat ta'lim sifatini yaxshilaydi, balki o'qituvchilarning pedagogik faoliyatini ham modernizatsiya qiladi. O'qituvchilar o'z darslarini o'quvchilar ehtiyojlariga moslab, zamonaviy talablarga javob beradigan shaklda olib borish imkoniga ega bo'ladilar. Shu bilan birga, tadqiqotda aniqlanganidek, o'qituvchilar texnologik vositalardan foydalanishda ma'lum qiyinchiliklarga duch kelmoqda, bu esa ularning doimiy ravishda malaka oshirishi zarurligini ko'rsatadi.

Tadqiqot natijalariga ko'ra, boshlang'ich ta'lim o'qituvchilarining axborot kompetentsiyasini rivojlantirishda innovatsion texnologiyalarni keng qo'llash ta'lim jarayonining samaradorligini oshiradi, raqamli ko'nikmalarni rivojlantiradi va o'qituvchilarning zamonaviy ta'lim muhitiga moslashishiga yordam beradi. Shu sababli, o'qituvchilar uchun doimiy texnologik treninglar, masofaviy kurslar va o'quv platformalarini joriy etish kelgusida ham dolzarb bo'lib qoladi. Innovatsion texnologiyalarni muvaffaqiyatli joriy qilish orqali ta'lim sifati yanada yuqori bosqichga ko'tariladi va o'quvchilarning umumiy rivojlanishiga katta hissa qo'shiladi.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR

1. Axmadaliyev, A. (2020). Ta'limda raqamli texnologiyalarni qo'llashning dolzarb masalalari. *Pedagogika va innovatsiyalar*, 5(2), 45-56.
2. Alimova, G. (2019). Boshlang'ich ta'lim o'qituvchilarining axborot kompetentsiyasini shakllantirishning metodik asoslari. *Oliy ta'lim muammolari*, 3(1), 32-42.

3. O'zbekiston Respublikasining "Ta'limni rivojlantrish" To'g'risida qonuni, 3.09.2020-yildagi O'RQ-637-son Samadov, T. (2021).
4. Rashidovna, Murodova Zarina, and Talabov Mirshod Dilshodovich. "Mustaqil ta'limni tashkil etishda raqamli texnologiyalardan foydalanish metodikasini takomillashtirish." pedagogik tadqiqotlar jurnali 2.2 (2025): 274-277.
5. Rahmonov, O. (2020). Axborot texnologiyalarining ta'lim jarayonidagi roli. O'zbekiston ta'limi va ilm-fani, 2(1), 58-69.
6. O'zbekiston Respublikasining "Raqamli ta'lim" konsepsiyasi. Toshkent, 2020.
7. Soliyev M. Zamonaviy ta'limda AKTning ahamiyati. "Ta'lim va Fan" jurnali, 2019.